

חידון קק"ל לט"ו בשבט

קהוט – דף תשובות

1. נגד איזו תופעה עוזר תהליך קיבוע הפחמן שנראה בסרטון?

- זיהום נחלים
- תופעת הרעש
- תופעת הצריכה המוגברת
- התחממות כדור הארץ

הידעת?

פחמן הוא אחד הגזים הנפוצים ביותר בכדור הארץ והוא אחד מגזי החממה העוטפים אותו. שחרור כמויות גדולות של פחמן דו חמצני כתוצאה מעלייה בשרפת דלקים ושינויים בשימוש הקרקע, מגביר את אפקט החממה, כאשר שכבת הפחמן הדו חמצני באטמוספירה אינה מאפשרת לאנרגיית קרני השמש להיפלט חזרה לחלל.

2. איזה עץ מכונה "עץ היהודים"?

- ברוש
- איקליפטוס
- אלון
- אורן

הידעת?

איקליפטוס הוא עץ ירוק עד ממשפחת ההדסיים. עלי האיקליפטוס מכילים שמן אתרי, המשמש כתרופה נגד שיעול כאשר הוא ניטל במנות קטנות אך אם צורכים אותו בכמויות גדולות הוא רעיל! העץ מצליח לשרוד באדמות ובמזג אוויר שעצים אחרים אינם גדלים בהם, עובדה המאפשרת לטעת אותו באזורים רבים ומגוונים. במקור הובאו האיקליפטוסים לארץ כדי לסייע בייבוש הביצות ועצירת מחלת המלריה. בסופו של דבר מה שייבש את הביצות היה תעלות הניקוז אבל האיקליפטוסים נשארו וניתן לראות אותם במקומות רבים בארץ.

3. איפה נמצא יער ביריה?

- ברמת הגולן
- בשפלת יהודה
- ליד באר שבע
- בגליל

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

הידעת?

יער ביריה הוא יער נטע האדם הגדול ביותר בגליל והוא משתרע בין צפת, ראש פינה, נחל דלתון ונחל עמוד. היער נפגע קשות במהלך מלחמת לבנון השנייה, בקיץ 2006, וכיום ניתן לראות את התחדשותם ושיקומם של השטחים שנשרפו.

4. בן כמה העץ העתיק בעולם?

- כ-10,000 שנה
- 500 שנה
- כ-200 שנה
- 5,000 שנה

הידעת?

העץ העתיק ביותר בעולם התגלה בשבדיה. העץ, מסוג אשוח, שגילו מוערך בלא פחות מ-9,550 שנה, התגלה על ידי מדענים מאוניברסיטת אומאה בעת שערכו סקר של מינים באזור הר פולו בשבדיה. גילו של העץ חושב בשימוש בטכניקת תיארוך פחמן במעבדה במיאמי פלורידה. מדענים האמינו כי העצים העתיקים ביותר בעולם הם עצי אורן שנמצאים בצפון אמריקה והם מוערכים בגיל של 4,000 שנה. העץ שנחשב עד אז לעץ העתיק ביותר בעולם הוא "מתושלח" שנמצא בקליפורניה וגילו, לפי ספר השיאים של גינס, הוא 4,768 שנה. (מתוך ידיעה באתר וואלה – פורסם ב-2008)

5. כמה עצים נטעה קק"ל עד היום מאז הקמתה ב-1901?

- 1,000,000 עצים
- 500,000 עצים
- יותר מ-245,000 עצים
- 150,000 עצים

הידעת?

היער הראשון שנטעה קק"ל הוא יער בן שמן, בו ניטעו 12 אלף עצי זית בשנת 1907 (מכאן שם היער – בן שמן!). בסופו של דבר נכשלו גידולי הזיתים והיער הפך ליער אורנים, ברושים ומאוחר יותר ניטעו בו גם עצי בוסתן רחבי עלים וחורש ארץ ישראלי. מפעל הייעור של קק"ל הפך את הארץ מארץ שוממה וקירחת לארץ ירוקה ומלבלבת. ישראל היא אחת המדינות היחידות בעולם שיש בה כיום יותר עצים מאשר לפני 100 שנה.

6. זרעיו של איזה עץ קבעו את יחידת המשקל "קרט", המשמשת לשקילת אבני חן ותכשיטים?

מדור חינוך – לאנשי חינוך והדרכה: <http://www.kkl.org.il/youth-and-education>

חלון ירוק – אתר קק"ל לצעירים: <http://www.greenwin.kkl.org.il>

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

- **חרוב**
- אלון - בלוטים
- תפוח
- אורן - צנוברים

הידעת?

יש הטוענים ששמו של החרוב נובע מהדימיון בין צורת הפירות שלו לחרב ויש הקושרים את השם במילה "חרב" שמשמעותה יבש (משום שהפירות יבשים). הזרעים של החרוב נקראים גרות. משקלה של כל גרה הוא בדרך כלל 0.2 גרם ושמה ביוונית קארט. מכאן מקור השם ליחידת המשקל של זהב ואבני חן

7. מה משמעות המילה "עלווה"?

- **כל העלים של העץ**
- גלים קטנים באגם
- הקליפה החיצונית של הגזע
- עלמה צעירה

הידעת?

בעלווה מבצע העץ את רוב פעולת הפוטוסינתזה, שבאמצעותה הוא מנצל את אנרגיית האור כדי להפוך פחמן דו חמצני לחומרי מזון. בתהליך זה פולט העץ חמצן, החיוני לנו ולשאר היצורים.

8. מי האיש שהפך את ט"ו בשבט לחג נטיעות ישראלי?

- דוד בן גוריון – ראש הממשלה הראשון
- יוסף ויץ – מראשי קק"ל והאיש שכונה אבי היערות
- בנימין זאב הרצל – חוזה המדינה
- **זאב יעבץ – סופר, מורה ומחנך**

הידעת?

הרב זאב יעבץ היה סופר, מורה ומחנך, ממחדשי הלשון העברית. בט"ו בשבט 1890 יצא יעבץ בראש תלמידיו מבית הספר בזכרון-יעקב לנטיעה חגיגית, וקבע בכך אופי חדש לט"ו בשבט – חג הנטיעות, ולא רק ראש השנה לאילנות. בשנת 1908 הכריזה הסתדרות המורים והגננות באורח רשמי על ט"ו בשבט כחג הנטיעות ומאוחר יותר חיברה קרן קימת לישראל את מפעל הייעור שלה ואת אחריותה על היערות אל החג והפכה אותו ל"חג קק"ל".

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

9. איזה עץ נראה בתמונה?

- בונה
- אורן
- ברוש
- שקדייה

הידעת?

השקד, המכונה גם "לוז" במקורות. הוא נחשב לאחד מן הפירות שבהם התברכה ארץ ישראל. זהו העץ המופיע בסמלה של קק"ל. יש הסבורים שמקור שמו של השקד בהיותו עץ "שקדן" המתעורר ופורח עוד לפני בוא האביב – ראשון מבין כל העצים. ברפואה העממית מאמינים ששמן שקדים יכול לסייע לטיפול בכאבי אוזניים, כאבי ראש וכאבי גרון.

10. על פי הסרט – מה לא עושה עץ אחד?

- שואב גזים רעילים מהאדמה
- מוריד את הטמפרטורה
- משרה שמחה ורוגע
- קולט אבק

הידעת?

- עץ אחד עשוי לשמש בית לעשרות ציפורים במשך עשרות שנות חייו.
- עץ אחד בקרבת הבית דומה לקיר אקוסטי – הוא בולם רעשים בצורה משמעותית.
- עץ אחד מסייע להפחתת הטמפרטורה בסביבתו, בימי הקיץ, עד ארבע מעלות.
- נטיעת עצים מסייעת לשימור קרקעות ומניעת מידבור.
- עץ אחד יכול לספוג בשנה 20 ק"ג אבק ו"לבלוע" 80 ק"ג תרחיפים, המכילים מתכות רעילות ככספית, ליתיום, עופרת.
- נטיעת עצים היא דרך פעילה לעצור את אפקט החממה, האחראי להתחממות כדור הארץ.
- עץ אחד מנקה, מסנן ומטהר 100,000 מ"ק אוויר מזוהם, מייצר 700 ק"ג חמצן וקולט 20 טון פחמן דו-חמצני.
- על אדם אחד לטעת 200 עצים כדי "לאזן" את הזיהום שיצר במהלך חייו.
- עץ אחד מוסיף הרבה שמחה, ירק וחיים לנוף העירוני.
- קק"ל נטעה מאז הקמתה למעלה מ-250 מיליון עצים על פני כמיליון דונם, המסייעים לבלימת התחממות כדור הארץ.
- אלפי מטיילים משתתפים ונוטעים ביערות קק"ל מידי ט"ו בשבט וגם במהלך השנה.

11. מה זה "גדיד"?

- קטיפף זיתים

מדור חינוך – לאנשי חינוך והדרכה: <http://www.kkl.org.il/youth-and-education>

חלון ירוק – אתר קק"ל לצעירים: <http://www.greenwin.kkl.org.il>

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

- קטיף תמרים
- שתילת זיתים
- הפריית גפנים

הידעת?

תמרים הם אחד הגידולים הנפוצים בערבה המדברית, שבה כמות משקעים מצומצמת מאד. מרכזי המחקר והפיתוח של קק"ל מפתחים שיטות מתקדמות לניצול מאגרים של מים מליחים, הנמצאים מתחת לפני הקרקע, ובכך מאפשרים גידול תמרים מתוקים ואיכותיים, המהווים כשליש מסך כל גידולי התמרים בארץ.

12. איזה עץ נראה בתמונה?

- אורן
- ברוש
- זית
- איקליפטוס

הידעת?

בכפר דיר חנא נמצאים עצי הזית העתיקים ביותר בישראל, בהם עץ זית בן 980 שנה שהיקפו קרוב ל-9 מטרים. כדי לייצר ליטר שמן זית זקוקים ל-5 ק"ג של זיתים. בעונת המסיק, כל בני המשפחה, כולל רופאים, מהנדסים ועובדי היי טק, יוצאים לחופשה ממקומות העבודה כדי להשתתף במסיק המשפחתי.

אנחנו מקווים שנהניתם מהפעילות ומהחידון.
נשמח לשמוע מכם ונשמח לסייע בכל שאלה ועניין:
מערכת החלון החינוכי של קק"ל: greenwin@kkl.org.il